

## Utbildningsinspektion i Fornängsskolan, grundskola årskurserna 7–9 samt obligatorisk särskola årskurserna 7–10

### Innehåll

|                                      |   |
|--------------------------------------|---|
| Inledning .....                      | 1 |
| Underlag .....                       | 1 |
| Beskrivning av skolan.....           | 2 |
| Sammanfattande bedömning.....        | 2 |
| Bedömning av resultaten.....         | 3 |
| Bedömning av genomförandet.....      | 4 |
| Bedömning av förutsättningarna ..... | 7 |

### Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Fornängsskolan den 13 och 14 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)). Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Götene kommun och Fornängsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Fornängsskolan intervjuades rektorn, personal och elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

### Beskrivning av skolan

| Fornängsskolan        | Antal elever |
|-----------------------|--------------|
| Grundskola            | 344          |
| Obligatorisk särskola | 12           |

**Källa:** *Fornängsskolan*

Utbildningen vid Fornängsskolan omfattar grundskola för årskurserna 7–9 samt obligatorisk särskola med grundsärskola och träningsskola för årskurserna 7–10. Undervisningen är organiserad i fyra arbetslag med elever ur årskurserna 7–9, där särskolan ingår i ett av arbetslagen. Den kommunala musikskolan finns även i skolans lokaler.

Fornängsskolan är belägen i kommunens centralort och är en av två skolor i Götene kommun för elever i årskurserna 7–9. Den består av en byggnad i två våningar med en enplans tillbyggnad. Dessutom finns i friliggande byggnader aula samt lokaler för idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, slöjd och teknik. Skolan renoverades och stod klar hösten 2000.

Till Fornängsskolan kommer elever inför årskurs 7 från Hällekis skola, Källby Gård och Prästgårdsskolan.

### Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Fornängsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Skolans enkäter visar att eleverna trivs på skolan och tycker det är bra med den omväxling som olika lärare ger. Eleverna tycker att skolan är ganska lugn även om bråk förekommer. Skolan är trivsamt enligt både lärare och elever. Eleverna har tillgång till utbildning i en omfattning som överensstämmer med författningarna och som ger dem möjligheter att nå målen för utbildningen. Obligatoriska särskolans elever erbjuds utbildning i den omfattning av ämnen och timmar som framgår av nationella kurs- och timplaner.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Grundskolans respektive obligatoriska särskolans kvalitetsredovisningar uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan erbjuder inte elevens val enligt författningarnas krav (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör analysera elevernas meritvärde i relation till andelen elever behörf till nationellt program.
- Skolan bör förbättra de skriftliga omdömen som ges för ämnen där eleven inte uppnått kursplanens mål.

## Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Elevernas kunskapsutveckling följs genom diagnostiskt material och tester m.m. Kunskapsuppföljning sker också med så kallade matriser på olika nivåer i ämnen och arbetsområden. Där skall elever och föräldrar kunna se vilken nivå utförda arbetsuppgifter ligger på och vad som krävs för att gå vidare. Med hjälp av dessa synliggörs kunskapsmålen och tanken är att elever lättare skall kunna förstå vad de ska sträva mot och kunna utveckla och bedöma sitt lärande.

I svenska, engelska och matematik följs elevernas kunskapsutveckling även med hjälp av de nationella ämnesproven i årskurs 9. Av Skolverkets officiella statistik går att utläsa resultaten vid de nationella ämnesproven i årskurs 9.

| Tabell 1. Nationella ämnesprov<br>årskurs 9                  | Fornängsskolan |      | Riket |      |
|--------------------------------------------------------------|----------------|------|-------|------|
| År                                                           | 2005           | 2006 | 2005  | 2006 |
| Andel (i procent) som minst uppnått resultatet G i svenska   | 92             | 99   | 95    | 96   |
| Andel (i procent) som minst uppnått resultatet G i matematik | 86             | 91   | 88    | 88   |
| Andel (i procent) som minst uppnått resultatet G i engelska  | 99             | 95   | 96    | 96   |

**Källa:** *Skolverkets statistik*

Tabell 1 visar att resultaten vid de nationella ämnesproven för eleverna vid Fornängsskolan är i nivå med resultaten för riket. Enligt Skolverkets statistik uppnår pojkar och flickor likvärdiga resultat. I Fornängsskolans kvalitetsredovisning för grundskolan finns sammanställning av resultaten vid de nationella ämnesproven men analys av resultaten saknas.

Officiell statistik visar att andelen elever i årskurs 9 vid Fornängsskolan som når behörighet till nationellt program i gymnasieskolan, ligger högre än nivån för riket. Elevernas meritvärde är något lägre än för riket. Detta kan tyda på att skolan har en större fokusering på elevernas resultat i ämnena svenska, engelska och matematik än på elevernas resultat i övriga ämnen.

| Tabell 2. Resultatmått för elever i årskurs 9                   | Fornängsskolan |      | Riket |      |
|-----------------------------------------------------------------|----------------|------|-------|------|
|                                                                 | 2005           | 2006 | 2005  | 2006 |
| Meritvärde <sup>1</sup>                                         | 203            | 203  | 206   | 206  |
| Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg                    | 81             | 87   | 75    | 76   |
| Andel (i procent) behöriga till nationellt program <sup>2</sup> | 94             | 93   | 89    | 89   |

**Källa:** Skolverkets statistik

Inspektörerna bedömer därför att skolan bör analysera elevernas meritvärde i relation till andelen elever behöriga till nationellt program.

Vid inspektörernas besök råder god stämning i klassrum och korridorer. Inspektörernas intryck är att eleverna är artiga och trevliga samt att de trivs i sin skola. Eleverna berättar att om det uppstår bråk, trakasserier eller mobbning tar lärarna tag i problemet. Eleverna är införstådda med vilka regler som gäller i skolan. Inspektörerna upplever att personal och elever bemöter varandra med respekt och hänsyn.

### Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

#### Arbetsmiljö och delaktighet

I läroplanen betonas vikten av elevernas ansvar och inflytande. Författningarna lyfter fram att skolan skall sträva efter att eleverna har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Genomförda enkäter visar att eleverna trivs och tycker det är bra med den omväxling som olika lärare ger. Eleverna tycker att skolan är ganska lugn även om bråk förekommer. Skolan är trivsamt enligt både lärare och elever. Det finns flera grupper för elevinflytande på skolan exempelvis kompisgrupp, mat- och cafégrupp samt skolidrottsgrupp. Representanter för de olika grupperna finns i skolans elevråd. Elevrådets representanter säger sig vara informerade om verksamheten, men upplever att det ibland tar tid innan överenskomna åtgärder är genomförda. Elevrådets arbetsutskott deltar ibland vid möten för skolans ledningsgrupp. Inspektörerna bedömer att det finns goda exempel på formellt elevinflytande i skolan.

<sup>1</sup> Meritvärdet räknas fram genom att bokstavsbedygen översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

<sup>2</sup> För att vara behörig till nationellt program på gymnasiet måste eleven ha slutfört sista årskursen i grundskolan eller motsvarande och ha godkända betyg i ämnena svenska alternativt svenska som andraspråk, matematik och engelska.

Skolans samverkan med elevernas vårdnadshavare sker genom föräldramöten och utvecklingssamtal. Lärarna i särskolan har dessutom en regelbunden kontakt med föräldrar och vårdnadshavare via samtal och kontaktböcker. Dessutom anordnas ”öppet hus”, då föräldrar kan besöka skolans verksamhet på kvällstid.

Vid skolan finns ett mobbningsteam (PUH, positiv ungdom hjälper) med två elevrepresentanter från varje klass samt vuxenrepresentanter. PUH-gruppen arbetar förebyggande. Medlemmarna i gruppen träffas tre gånger per termin. Enligt eleverna har stämningen på skolan blivit bättre på senare tid, förmodligen för att niorna är lugnare nu än förra läsåret. Enligt eleverna ser de inte mycket av PUH-verksamhetens arbete i skolan. Från och med den 1 april 2006 råder enligt lag ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Elever och vårdnadshavare skall vara delaktiga. Vid Fornängsskolan har en likabehandlingsplan upprättats vilken lever upp till lagens krav. Se vidare kommunrapporten.

Enligt intentionerna i läroplanen skall elevernas möjlighet till inflytande utvecklas så att eleverna i högre grad, och efter ålder och mognad, får inflytande över sitt lärande. Undervisningen skall bedrivas så att eleverna, genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen, kan utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ansvar. Eleverna säger att de får vara med och påverka planering av undervisningen. Enligt eleverna får de även pröva på olika sätt att arbeta. Vid lektionsbesök konstateras att eleverna har ett visst inflytande kring undervisningens innehåll i enskilda lektioner och ämnen. Det sammantagna intrycket är att eleverna har möjligheter till inflytande. Inspektörerna bedömer att eleverna ges möjlighet till inflytande över det egna lärandet.

### **Organisation och arbetssätt**

Eleverna vid Fornängsskolan är indelade i fem klasser för varje årskurs 7–9. Undervisningen är organiserad i fyra vertikala arbetslag, där särskolan ingår i ett av arbetslagen. Dessutom finns två små undervisningsgrupper för elever i behov av särskilda stödåtgärder, Slussen och Kompassen. De elever som tillhör Slussen eller Kompassen har en klasstillhörighet men undervisningen sker i huvudsak i dessa mindre grupper.

Fornängsskolans rektor och personal beskriver ett flertal utvecklingsprojekt som har genomförts och som planeras, vilket gör att de ser skolan som en skola i utveckling. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att undervisningen inom olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet och att ämnesövergripande kunskapsområden integreras i undervisningen i olika ämnen. Ämnesintegration eller tematiska studier förekommer enligt intervjuade lärare och elever till viss del vid Fornängsskolan. Enligt eleverna är integration av ämnena svenska och samhällsorienterande ämnen vanligt förekommande. Ett utvecklingsarbete har påbörjats för att öka andelen ämnesintegrerad undervisning och kommer enligt personalen och rektorn att öka i omfattning. Inspektörerna bedömer att ämnesövergripande kunskapsområden integreras i undervisningen.

I den obligatoriska särskolan skall läraren stimulera, handleda och stödja varje elev i hans eller hennes lärande. Skolan skall låta varje enskild elev finna sin unika egenart. Eleven skall få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Lärarna säger att de utgår ifrån den enskilda elevens behov, förutsättningar och tänkande. De organiserar arbetet så att eleven utvecklar hela sin förmåga och elevens kunskapsutveckling dokumenteras i den individuella utvecklingsplanen och i portfolio. Inspektörerna bedömer att undervisningen i grundsärskolan är varierad och utgår ifrån elevernas förutsättningar.

Inspektörerna ser exempel på att skolan tar ansvar för elever som har svårt att nå målen. Det finns två speciallärare som är knutna till två arbetslag vardera och en specialpedagog som har ett övergripande ansvar. Skolan har enligt inspektörernas bedömning rutiner för att identifiera elevers behov av extra stöd. Eleverna ges stöd på olika sätt. Åtgärdsprogram skrivs för elever som riskerar att inte uppnå målen. De åtgärdsprogram inspektörerna tar del av är tydliga, men saknar ofta redovisning av åtgärder på organisations- eller gruppnivå. För elever som behöver såväl inlärningsstöd som socialt stöd finns, som tidigare nämnts, två särskilda undervisningsgrupper. Inspektörerna bedömer att elever i behov av särskilda stödåtgärder får berättigat stöd.

Utvecklingssamtal är en del av utvärderingen av lärandet och genomförs en gång per termin. För särskolans elever genomförs två utvecklingssamtal per termin. Före utvecklingssamtalet skickas ett underlag hem till elev och vårdnadshavare, så att de i lugn och ro kan läsa igenom och förbereda sig. Lärarna uppger att de i samband med utvecklingssamtalet diskuterar kunskapsutvecklingen i samtliga ämnen med elever och föräldrar. Samtalet skall leda till överenskommelser som dokumenteras i en individuell utvecklingsplan. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan (IUP) för varje enskild elev. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Inspektörerna har tagit del av några elevers individuella utvecklingsplaner vid Fornängsskolan och bedömer att de är framåtsyftande, skrivna i en positiv anda och lyfter fram elevens utvecklingsområden.

### **Bedömning och betygssättning**

Intervjuade elever upplever betygen som rättvisa. De säger att kvalitetsmatrierna ger dem möjlighet att göra egna bedömningar om hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling. De säger också att lärarna har betygssamtal med varje elev, vilket innebär att de känner till grunderna för sitt betyg och får möjlighet att diskutera hur de skall arbeta för att nå en högre betygsnivå. Rektorn och lärare ansvarar för arbetet med betygssättningen och att den följer nationella bestämmelser. Interna betygsg Diskussioner förekommer på skolan enligt lärarna. De säger att de diskuterar bedömningar och hur de tolkar betygskriterier. Betygsg Diskussioner med kommunens andra 7–9 skola förekommer dock sällan enligt lärare och rektorn. Inspektörerna konstaterar att skolan arbetar för en rättssäker betygssättning, men att kvalitetssäkring av betygssättning mellan kommunens båda betygssättande grundskolor sker i liten omfattning.

Om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen skall ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret skall betyg inte sättas i ämnet. I dessa fall skall ett skriftligt omdöme ges. Det skriftliga omdömet skall beskriva elevens kunskapsutveckling, innehålla information om vilka mål som har uppnåtts under grundskoletiden samt redovisa vilka stödåtgärder som satts in. Det blir

också en viktig information för mottagande personal i gymnasieskolan, så att eleven så snart som möjligt kan få det kompletterande stöd som behövs. De skriftliga omdömen som inspektörerna tar del av redovisar insatta åtgärder och vilka mål eleven uppnått, men frånvaro från undervisningen förekommer också som förklaring till uteblivet betyg. Inspektörerna vill påpeka att närvaron inte kan vara ett kriterium för att uppnå betyget godkänt. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra de skriftliga omdömen som ges för ämnen där eleven inte uppnått kursplanens mål.

Elever i den obligatoriska särskolan får intyg om genomgången utbildning. På begäran kan eleverna också få ett studieomdöme. Eleverna i grundsärskolan ges betyg om de så önskar. Om eleverna vill kan de få betyg i årskurserna 8, 9 eller 10. De flesta särskoleelever vid Fornängsskolan vill ha betyg från årskurs 8 enligt lärarna.

### **Kvalitetsarbete och ledning**

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Vid Fornängsskolan upprättas två kvalitetsredovisningar, en för grundskolan och en för obligatoriska särskolan. I grundskolans kvalitetsredovisning från läsåret 2005/06 går att utläsa elevernas resultat vid de nationella ämnesproven för årskurs 9 samt betygsresultat i svenska, engelska och matematik. Analys av resultaten eller redovisning av vilka åtgärder som planeras för en ökad måluppfyllelse saknas. Vidare redovisas inte resultat i några ämnen utöver de tre ovan nämnda. Obligatoriska särskolans kvalitetsredovisning saknar redovisning av elevernas resultat. Inspektörerna bedömer att kvalitetsredovisningarna inte uppfyller kraven enligt förordningen.

Fornängsskolans rektor har arbetat som rektor på skolan sedan 2003 och genomgår vid inspektionstillfället sista terminen av den statliga rektorsutbildningen. Skolans ledningsgrupp består av rektorn och fyra utvecklingsledare som är representanter från respektive arbetslag. Rektorn är känd bland elever och föräldrar. Eleverna säger att de ofta ser honom i skolans korridorer, men mera sällan på lektioner. Personalen uppger att de har tillgång till sin rektor då de behöver det. Rektorn säger sig vara förtrogen med verksamheten inom såväl grundskolan som särskolan. Inspektörerna bedömer att rektorn är förtrogen med verksamheten och är en pedagogisk ledare.

## **Bedömning av förutsättningarna**

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Vid Fornängsskolan har personalen enligt rektorn i huvudsak utbildning för den undervisning de skall bedriva.

Inspektörerna bedömer att eleverna har tillgång till utbildning i en omfattning som överensstämmer med författningarna och som ger dem möjligheter att nå målen för utbildningen.

Obligatoriska särskolans elever erbjuds utbildning i den omfattning av ämnen och timmar som framgår av nationella kurs- och timplaner. Tillgång till lärare är anpassad till elevernas behov. Lokaler och läromedel ger, enligt inspektörerna, förutsättningar att erbjuda en god utbildning.

Enligt grundskoleförordningen skall eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Vid Fornängsskolan kan eleverna bland annat välja ridning i egen regi eller läxstuga som elevens val. Ridning resulterar i befrielse från lektion då övriga elever har elevens val och sker inte under lärares ledning. Läxstuga innebär att eleven ges möjlighet att arbeta med sina hemuppgifter. Inspektörerna bedömer att ridning eller läxstuga inte kan anses utgöra elevens val.

Ämnet teknik förekommer i samtliga årskurser 7–9, men den tid som avsätts för ämnet redovisas inte i skolans timplan. För vidare bedömning av timplan se kommunrapporten för Götene kommun.

Inspektörerna bedömer lokalerna som ändamålsenliga och att de svarar mot kraven i utbildningen. Det finns särskilda salar för de naturorienterande ämnena, bild, slöjd m.m. Skolans bibliotek benämns infotek och innehåller även dataarbetsplatser. Infoteket används flitigt enligt eleverna. Mitt i skolan ligger cafeteria där många av skolans elever samlas och trivs.

|            |          |
|------------|----------|
| Datum      | Ort      |
| 2007-10-26 | Göteborg |

Ulla-Britt Norin  
Sven-Olof Lundin